

hänvisa till min motkritik i broschyren "Den ryska faran" 1913 samt till den framstående Rysslands-kännaren O. HOETZSCH's föredrag om "Russlands Drang zum Meere" 5/1 1915. Det torde få medges, att detta är ett spörsmål där ryssarna själva äga vitsord; om Ryssland — d. v. s. ledningen af rysk politik — verkligen tror på hafvet som makt- och rikedomskälla, eller anser sig ha nytta af denna tro som en politisk mask, hvad betyder det sedan att utlänningar tro sig kunna bevisa att det är rof för en illusion? Rysslands politik bestämmes af ryska synpunkter och speglar sig i ryska handlingar. I det hänseendet hade *Novoje Vremja* på nyåret 1905 ett uttalande, som säger mera än all främmande skepsis: vill Ryssland, heter det, "lösa sina historiska uppgifter, så behöfver det tillträde till världshaf, som likna det i storlek — — åt ett folk på 130 millioner får man icke tillskåra rocken för trång och icke sy ihop ärmarna".

Det behöfves icke heller någon konstruerande fantasi för att igenkänna detta ledmotiv bakom den ryska expansionspolitikens kastningar i nyare tid. Den senaste fasen däri bevittnade vi 1905, då Japan lade en spärr framför den Stora oceanen. Därförut, på 1890-talet, hade Ryssland kastat blickarna på Indiska oceanen (Bender Abbas vid Persiska viken); detta berör Englands intresse på det närmaste,